

Asia: VN/35745/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle opintoetuslaiksi ja eräiksi muiksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esityksen yleiset tavoitteet

Nordea kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta opintoetuslaiksi. Katsomme tarpeelliseksi uudistaa lainsäädäntöä opintolainan näkökulmasta selveemmäksi ja ajantasaisemmaksi. Pidämme kuitenkin tärkeänä kiinnittää huomiota siihen, etteivät opintolainat muodosta jatkossa luottolaitoksille sellaisia riskejä, jotka kiristäisivät luotonmyöntökriteerejä johtaen siihen, ettei opintolaina olisi enää laajasti opiskelijoiden saatavilla. Erityisesti pidämme tärkeänä huolehtia siitä, etteivät opintolainojen laina-ajat muodostu liian pitkiksi suhteessa valtioneuvoston voimassaoloaikaan.

2. Opintorahan, asumislisän ja opintolainan valtioneuvoston myöntäminen ja määrät

-

3. Opintotukeen oikeuttavat opinnot ja tukiaika muissa kuin korkeakouluopinnoissa

-

4. Opintotukeen oikeuttavat opinnot ja tukiaika korkeakouluopinnoissa

-

5. Huoltajakorotus

-

6. Oppivelvollisen erityinen asumislisä ja koulumatkatuki

-

7. Opintolainan myöntäminen ja valtioneuvoston

Ehdotuksen mukaisesti opintoja varten voitaisiin myöntää yksi opintolaina, jonka määrää lisätään myönnetyllä uudella opintolainaerällä. Ymmärrämme tämän tarkoittavan sitä, että useamman tutkinnon suorittavalla henkilöllä voi olla yhteensä vain yksi opintolaina.

Jos henkilöllä voi olla vain yksi opintolaina, voi joissakin tilanteissa opintolainan valtioneuvoston voimassaoloaika tulla ongelmaksi. Jos henkilö suorittaisi useampia opintoja yhden opintolainan turvin, voisi lainan lyhentäminen tulla ajankohtaiseksi vasta pitkän ajan kuluttua luoton ensimmäisen lainaerän nostamisesta. Kun valtioneuvoston aika alkaa kuluu opintolainan ensimmäisen lainaerän nostamisesta, on mahdollista, ettei opiskelija voisi saada opintolainaa jälkimmäisiä opintoja varten, koska valtioneuvoston voimassaolo ei enää riittäisi varmuudella kattamaan koko laina-aikaa.

Korkojen pääomitusajan pidentämiselle on ymmärrettävä ja hyvä tavoite, joka turvaa velallisten takaisinmaksukykyä opintojen jälkeen. Kaikki laina-ajan pidentämiseen johtavat toimet on kuitenkin tärkeä suhteuttaa oikein sen kannalta, että valtioneuvoston voimassaolo on laina-aikaan nähden edelleen riittävän pitkä.

8. Luottolaitoksen velvollisuudet ja opintolainan takaisinmaksun vaatiminen

Ehdotus sisältää uutta sääntelyä luottolaitoksen velvollisuuksista. Lähtökohtaisesti pidämme hyvänä sitä, että luottolaitoksen velvoitteet ilmenevät selkeästi laista.

Ehdotuksen mukaan luottolaitoksen olisi ilmoitettava opintolainansaajalle vähintään kuukautta ennen korkojen pääomittamisen päättymistä korkojen ja lainanlyhennysten takaisinmaksun alkamisesta sekä annettava ohjeet korkoavustuksen hakemiseen. Lisäksi luottolaitoksen olisi annettava opintolainansaajalle maksumuistutuksen yhteydessä ohjeet korkoavustuksen hakemiseen. Haluamme huomauttaa, että nykykäytännössä luottolaitos ei saa tietoa korkojen pääomittamisen päättymisestä sellaisessa aikataulussa, että ehdotettua ilmoitusvelvollisuutta olisi mahdollista käytännössä toteuttaa. Lisäksi katsomme, että koska korkoavustuksen myöntää Kansaneläkelaitos, tulisi myös ohjeistusvastuu asiassa olla Kansaneläkelaitoksella, eikä luottolaitoksilla.

Opintolainan takaisinmaksun vaatimista koskeva uusi sääntely sisältää nähdäksemme ongelmia. Ehdotuksen mukaan luottolaitoksella olisi oikeus vaatia velalliselta laina kokonaisuudessaan takaisinmaksettavaksi, jos velallinen on laiminlyönyt koron tai lyhennyksen suorittamisen ja eräpäivästä on kulunut vähintään kuusi kuukautta. Luottolaitoksella ei olisi ehdotuksen mukaan kuitenkaan oikeutta vaatia lainaa kokonaisuudessaan takaisinmaksettavaksi, jos yhden tai useamman laiminlyödyn maksuerän määrä olisi yhteensä alle 100 euroa. Edelleen perustelutekstissä todetaan, että jos laiminlyötyjä maksueriä on maksettu osittain, kuuden kuukauden määräaika laskettaisiin ajallisesti vanhimmasta vielä maksamatta olevasta maksuerästä.

Nyt ehdotettu sääntely saattaa johtaa todella pitkiin viiveisiin opintolainoissa. Lainan erääntymistä olisi mahdollista ilmeisesti siirtää yksittäisen maksuerän maksamisella jatkuvasti eteenpäin muiden

erien jäädessä yhä viiveeseen. Velallisen kannalta tämä saattaa johtaa huomattaviin viivästyskorkoseuraamuksiin. Katsomme, että kun erääntymisehdot ovat kertaalleen täyttyneet, erääntymisen ei tulisi estyä millä tahansa osittaissuorituksella. Nähdäksemme nyt ehdotettu sääntely ei ole kuluttajansuojalain sääntelyä ymmärrettävämpi tai selkeämpi myöskään velallisen näkökulmasta. Ehdotammekin erityisestä eräännyttämissääntelystä luopumista.

9. Korkoavustus

-

10. Opintolainahyvitys

-

11. Takausvastuulaina ja sen perintä

-

12. Muut liitelait

-

13. Esityksen vaikutusarviot

-

14. Muita huomioita

Opintolainaa koskevia muutoksia ei tulisi soveltaa ennen lain voimaantuloa myönnettyihin lainoihin miltään osin. Olemassa olevat opintolainat on myönnetty myöntämishetkisen sääntelyn lähtökohdista, eikä esimerkiksi erääntymisoikeuden kaventuminen myöhemmin ole luotonantajan kannalta kohtuullista.

Salpakari Riina
Nordea Bank Oyj